

Atlıkarınca

NASIL ÇALIŞIR?

Atlıkarıncanın geçmişi neredeyse bin yıl önceye kadar uzanır. O yıllarda at biniciliği konusunda uzmanlaşmak isteyen kişiler, bir daire içinde koşutan atlar üzerinde birbirlerine top atardı. Zamanla değişen bu oyundan esinlenilerek yaklaşık 150 yıl önce mekanik bir düzeneğe oluşturuldu ve sonrasında atlıkarıncalar lunaparkların vazgeçilmez bir oyuncacı hâline geldi. Atınıza sıkıca tutunduysanız gelin, bu oyuncaca yakından bakalım!

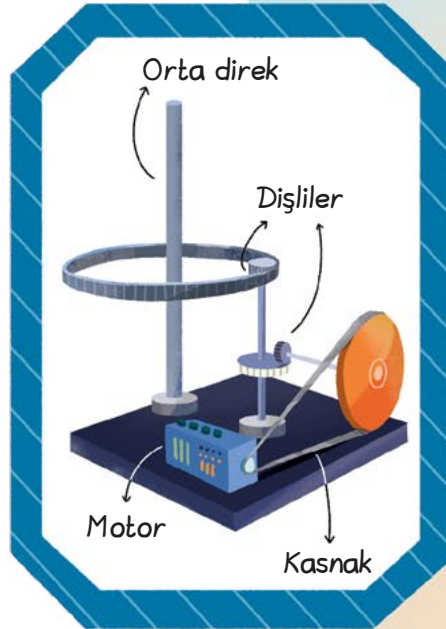
Orta direk

Atlıkarıncanın merkezinde, çoğunlukla metal ya da ahşaptan üretilen sabit bir orta direk bulunur. Bu direk, oyuncacığın hareketinin temelini oluşturur. Direğe dönme hareketini bir motor kazandırır.

Motor

Geçmişte orta direği döndürmek için insan ya da hayvan gücünden yararlanılırdı. Sonraki yıllarda buhar motorunun kullanılmasıyla daha büyük atlıkarıncalar yapıldı. Günümüzdeyse bu iş için genellikle elektrik motorundan yararlanılır.

Motor çalıştırıldığında, ürettiği hareket basit makineler yardımıyla orta direğe aktarılır. Motorun hareketi önce bir kasnaktan, sonra da bir dizi dişliden geçerek orta direğe ulaşır ve onu döndürür.

Destek direkleri

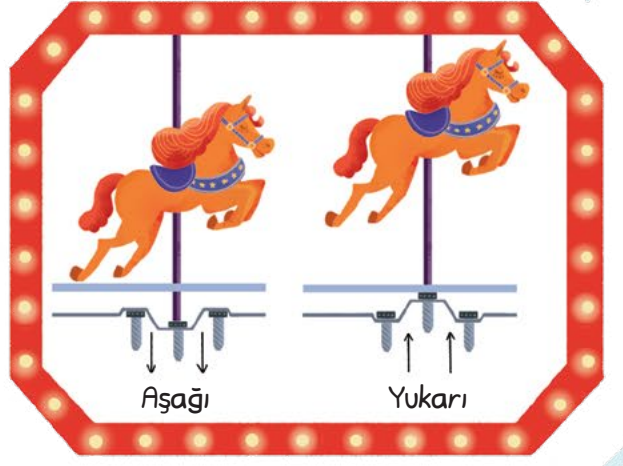
Orta direk

Platform

Orta direk

Dönmek yetmez

Atlıkarınca platformundaki atlar sadece dairesel hareket etmez. Atların koşuyormuş gibi görünmesi için aynı zamanda aşağı ve yukarı yönlerde de hareket ettirilmesi gerekir. Bunun için atların sabitlendiği direklere bağlanan basamaklı yapıdaki metallere dayanılır. Motorda üretilen hareket, platformun altındaki basamaklı metale iletilir. Bu metalin çıkıntılı bölümü dönerek yukarı yöneldiğinde at yukarı çıkar. Aşağı yöneldiğindeyse at aşağı iner.

Destekler

Atlıkarıncanın tüm ağırlığını, orta direğin tepesinde bulunan yatak adlı bölüm taşır. Yataktan aşağıya doğru, atlıkarınca çatısı boyunca destek çubukları uzanır. Bu düzenek bir şemsiyenin tepesine ve tellerine benzetilebilir. Çatıyla alt platform arasındaysa destek direkleri bulunur. Tüm bu destek parçalarıyla, yaklaşık 40 santimetre çapında orta direğe sahip bir atlıkarınca 50 atı ve 50 insanı rahatlıkla taşıyabilir.

Bu lunapark oyuncacı adını atlardan alsa da günümüzde diğer pek çok hayvanla otomobil ve uçak gibi taşıtların maketlerini atlıkarıncalarda görmek mümkün. Atlıkarınca parçaları geçmişte ahşap oymacılığı ve özel boyama yöntemleriyle üretilirdi. Günümüzde çoğu atlıkarınca farklı malzemelerle üretilse de biçim ve renkli görünümleriyle geçmişin izlerini yansıtmaya devam ediyor.

Şu maketlerimizin bulunduğu oyuncacığın yanına gidip çevresinde koşarsak mı biraz, ne dersin?

Gidelim, gerçek at nasıl koşarmış görsünler!

